

STRATEŠKI PLAN KULTURNE USTANOVE

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru - UNESCO centar II kategorije

za apliciranje na javni poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi
Ministarstva kulture

Definiranje vizije, misije i vrijednosti

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru osnovan je 2007.g. u skladu s međunarodnim ugovorom potpisanim između UNESCO-a i Republike Hrvatske. Upravljanje i financiranje centra provode UNESCO i RH.

Vizija

Vizija Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju je očuvanje i promocija podvodne kulturne baštine Hrvatske, jugoistočne Europe i Sredozemlja.

Misija

Misija Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju je zaštita, proučavanje i očuvanje podvodne kulturne baštine u Republici Hrvatskoj, razvitak međunarodne stručno znanstvene suradnje i edukacije u polju podvodne arheologije te popularizacija i predstavljanje podvodne baštine stručnoj i široj javnosti

Ciljevi

Opći cilj 1. Zaštićena i očuvana podvodna kulturna baština

Posebni cilj 1.1. Uspostava jedinstvenog informacijskog sustava podvodnih kulturnih dobara RH putem digitalne i GIS databaze

Posebni cilj 1.2. Osiguran optimalni model zaštite i upravljanja arheološkim nalazištima - podvodnim muzejima

Posebni cilj 1.3. Razvoj arhivske službe digitalizacijom starih arhiva

Opći cilj 2. Promocija i predstavljanje podvodne kulturne baštine

Posebni cilj 2.1. Razvoj muzejsko-galerijskog postava podvodne arheologije

Posebni cilj 2.2. Jačanje znanstveno-popularne i stručne izdavačke djelatnosti MCPA

Posebni cilj 2.3. Unaprjeđenje digitalne audiovizualne promocije podvodne baštine

Opći cilj 3. Razvoj znanstvene i međunarodne suradnje

Posebni cilj 3.1. Provođenje međunarodnih edukativnih programa i stručnih tečajeva

Posebni cilj 3.2. Provođenje međunarodnih znanstveno-stručnih istraživačkih projekata

Posebni cilj 3.3. Održavanje međunarodnih znanstvenih i stručnih skupova

MCPA tako ima jedinstvenu ulogu institucije za podvodnu arheologiju u Hrvatskoj ali i razvijanja međunarodne suradnje na projektima podvodne arheologije jadranskog, ali i sredozemnog akvatorija. Osnivanjem Centra u Zadru znatno se unaprjeđuje cjelokupna djelatnost istraživanja, zaštite i prezentiranja podvodnih arheoloških nalaza i nalazišta u hrvatskoj i široj regiji.

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju usmjeren je na visoke standarde u pogledu svog djelokruga rada s obzirom na svoj međunarodni karakter aktivnosti i pokroviteljstvo UNESCO-a. Stoga su kvaliteta, obrazovanost i stručnost, višejezičnost, moderno poslovanje, radna disciplina ali i entuzijizam osnovne vrijednosti centra, njegovih djelatnika i suradnika.

Analiza stanja/okruženja

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju razvija se okviru Međunarodnog ugovora Rh-UNESCO te svojeg Statuta, koji određuju njegovo djelovanje i smjer razvoja. Osnivači centra, UNESCO i RH, dijele brigu za podvodnu kulturnu baštinu, što se posebice razabire iz nove UNESCO-ve Konvencije o zaštiti podvodne kulturne baštine iz 2001.g. a koju je RH ratificirala kao jedna od prvih zemalja. UNESCO je pokrenuo donošenje Konvencije iz zabrinutosti prema još razmjerno dobro očuvanoj baštini, a koja se posljednjih desetljeća počela u svijetu sve više pljačkati i narušavati. RH je kao pomorska zemlja i sama bogata ovom baštinom te je Konvenciju dočekala razmjerno spremna i jedna je od njenih snažnih pobornika. Kako je RH jedna od naprednijih zemalja u pogledu zaštite ove baštine u specifičnom okruženju osnivanjem ovog centra postavila se kao regionalni predvodnik u ovom polju, a utjecaj centra već se osjeća i daleko izvan same regije.

U Hrvatskoj postoji veći broj institucija i osoba koji se bave podvodnom arheologijom, a njihova djelovanja zasada nisu usklađena. Razvoj MCPA oslanja se na ideju da se on organizira kao središnje mjesto koje bi objedinilo sve poslove vezane uz istraživanje, zaštitu, restauriranje, prezentaciju i edukaciju u polju podvodne arheologije umjesto da se iste djelatnosti multipliciraju u većem broju institucija kao dosad.

Tako je predviđeno da će se u sklopu samostana i crkve sv.Nikole u Zadru urediti radionica za restauriranje i konzerviranje podvodnih arheoloških nalaza, predavaonica za obavljanje edukativnih programa, dormitorij za međunarodne i domaće studente na edukaciji kao i znanstvenike u stručnoj razmjeni i doškolovanju, stručna knjižnica sa ključnim djelima iz područja podvodne baštine, skladište opreme za terenska istraživanja, uredi te galerijsko-muzejski prostor za izlaganje i prezentaciju arheoloških nalaza i pomorske povijesti, zajedno s multimedijским centrom otvorenog tipa u crkvi sv.Nikole. Ovi ciljevi su zasada ostvareni u svojoj polovini.

Centar je trenutno podkapacitiran jer još nije ni dostigao početno planirani broj zaposlenih. Troje zaposlenih trenutno obavlja poslove predviđen za veći broj zaposlenika, a sve u cilju provođenja osnovnih aktivnosti centra pa revizija kapaciteta sada nije potrebna.

Budući trendovi na tržištu mogu se definirati kao povoljni za turističke ronilačke aktivnosti što znači da će kulturna baština polučiti još veći interes javnosti nego što je sada slučaj. Atraktivnost ove djelatnosti osigurava dakle interes šire javnosti a time i više prihode iz turističkih izvora, neovisno od toga da li je riječ o muzeju u zgradi ili *in-situ* podvodnim muzejima. U tom pogledu su mogućnosti razvoja još sasvim neiskorištene.

SWOT Analiza

	<i>Pozitivni utjecaj na ostvarivanje postavljenih ciljeva</i>	<i>Negativni utjecaj na ostvarivanje postavljenih ciljeva</i>
<i>Unutarnji čimbenici (atributi ustanove)</i>	<p>SNAGE</p> <p>Pokroviteljstvo UNECO, visoki standardi i kvaliteta u obavljanju radnih zadataka, međunarodni karakter, moderno poslovanje, stručnost i višejezičnost zaposlenika, radna disciplina i radni entuzijizam</p>	<p>SLABOSTI</p> <p>Neriješena imovinsko-pravna pitanja kompleksa sv.Nikole, nemogućnost daljnog uređenja međunarodne knjižnice, nemogućnost apliciranja na EU fondove za uređenje muzejsko-galerijskog prostora, nedostatak broja zaposlenih</p>
<i>Vanjski čimbenici (atributi okoline)</i>	<p>PRILIKE</p> <p>Ostvarivanje vlastitih prihoda izvan sustava državnog proračuna kroz objedinjavanje konzervatorsko-restauratorske radionice i uređenje muzejsko-galerijskog prostora u crkvi Sv.Nikole, održavanje stručnih tečajeva i upravljanje podvodnim muzejima</p>	<p>PREPREKE</p> <p>Preklapanja u djelokrugu rada između više institucija, raspršenost i nekoordiniranost zadataka i financijskih sredstava između istih</p>

Analiza organizacijskih snaga, slabosti, prilika i prepreka prikazana je u tablici, a pruža odgovor na nekoliko pitanja:

- koje su unutrašnje snage, odnosno što radimo dobro,
- koje su slabosti organizacije, što možemo učiniti da radimo još bolje i uspješnije,
- koje su prilike za ostvarenje organizacijskih ciljeva, koje se promjene događaju u okruženju, a mogu nam pomoći da bolje i efikasnije ostvarujemo zacrtane ciljeve,

- koje događaje iz okruženja moramo shvatiti kao prepreke u ostvarenju naših ciljeva?

Opći ciljevi

Svi ciljevi MCPA realistični su transparentni i razumljivi i u skladu s studijom izvedivosti koju je prihvatilo izvršni odbor na svojoj 177. sjednici u Parizu 31. Kolovoza 2007.g.

Sve djelatnosti koje je centar u ovih par godina provodio u potpunosti su u skladu s osnovnim ciljevima te misijom i vizijom institucije. MCPA je dosada organizirao nekoliko međunarodnih znanstvenih i stručnih skupova, predavanja stručnjaka te veći broj međunarodnih tečajeva u svrhu edukacije. Uz to pokrenuo je nekoliko međunarodnih arheoloških istraživanja koja dodatno koriste u razvijanju znanstvenih veza ali i edukaciji mlađih kolega. Popularizacija podvodne kulturne baštine postiže se elektronskim medijima (internet, TV, radio), ali i tiskanim medijima (dnevni i ostali tisak). Ne zapostavlja se i stručno znanstveno objavljivanje rezultata rada putem izdavanja kataloga, priručnika i monografija koje je popraćeno promocijama knjiga i izložbama otvorenim za širu javnost. Uz to centar radi i na prikupljanju podataka o starim i novih podvodnim arheološkim nalazištima a sve u svrhu njihove zaštite, dugoročnog očuvanja i prezentacije. Za te potrebe razvija se posebni digitalni GIS sustav kakav za ovu specifičnu djelatnost još nije postojao. Ciljevi su naravno viši i opširniji, a za njihovo ispunjenje, potrebno je ustrojiti centar u potpunosti prema programu rada kako bi on u potpunosti zaživio.

Što se tiče usklađenosti između studije izvedivosti, međunarodnog ugovora, odluke o osnivanju i samog statuta centra koji su se kao dokumenti donosili tijekom dvije godine, radom Upravnog vijeća centra u zadnje dvije godine, to je sve usklađeno pa su tako ciljevi ujednačeni i odgovaraju studiji izvedivosti kao prvom i osnovnom dokumentu za osnivanje.

Posebni ciljevi

Radi ostvarivanja općih ciljeva, provodi se niz specifičnih aktivnosti, programa koji imaju definirane vremenske okvire provedbe. Tako postoje programi edukacije koji se odvijaju nekoliko puta godišnje, ali kao višegodišnji projekt, te istraživački terenski programi koji se provode kontinuirano kroz godišnje kampanje. Ovo je međusobno povezano i daje mogućnost studentima da sudjeluju i u pravim projektima te brže i kvalitetnije savladaju nova znanja i vještine.

Osim kontinuiranih godišnjih programa provode se i jednokratni projekti, posebice znanstvena i stručna savjetovanja, konferencije, radionice, skupovi i predavanja.

Pokazatelji uspješnosti

Svi pokazatelji govore kako su aktivnosti centra uspješne, a svake godine ih je sve više što je razvidno iz godišnjih izvješća o provedenim aktivnostima koja se podnose Upravnom vijeću centra. Također su sve aktivnosti obavljane u skladu s općim ciljevima određenim Statutom MCPA.

Dosada su sve te aktivnosti obavljene u skladu s planiranim obujmom i opsegom, a počesto je rezultat nadilazio planirano. To je se odnosi na primjer na broj sudionika edukativnih projekata i konferencija ali i na rezultate istraživačkih projekata što je vidljivo iz pisanih izvješća o ovim programima.

Niti jedan provedeni projekt nije probio financijsku konstrukciju, a u nekoliko slučajeva potrošeno je i dosta manje novca nego je prvotno planirano što je mjerljivo u vidljivo iz financijskih izvješća.

Svi projekti koje je provodio centar odrađeni su u vremenskom okviru koji je bio predviđen i ugovoren.

Praćenje i evaluacija

Programa razvoja Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru za razdoblje od četiri godine izrađen od ravnatelja, prihvaćen je od ministra kulture RH i generalnog direktora UNESCO-a prilikom imenovanja.

Svi godišnji planovi rada i financiranja predlažu se na sjednicama Upravnog vijeća. Istim putem se i prate i sva godišnja i polugodišnja izvješća o aktivnostima i proračunu centra.

Praćenje i evaluacija provođenja ovih programa provodi se putem financijskih izvješća koja se podnose Ministarstvu kulture koje nosi osnivačka prava u ime RH, Upravnom vijeću centra koje imenuje UNESCO i Ministarstvo kulture RH, te Poreznoj upravi RH.

Stručna izvješća o istraživačkim aktivnostima podnose se Konzervatorskim odjelima Ministarstva kulture RH.

U Zadru, 30. kolovoza 2012.g.

Izradili dr.sc. Luka Bekić, Mladen Pešić, Marina Mustać